

багатьох інших, знаходиться у філософії античного періоду. У найбільш чіткій формі в античний період вона проявляється в сократівсько-платонівській концепції всезагального, яка більшою мірою опирається на вчення про єдине і неділиме буття елеатів і вчення про числа піфагорійців.

Серцевиною філософії Платона є вчення про ідеї, які розглядаються як універсальні сутності існуючого, як чисте буття. Ідеї – це загальні поняття, що не лише відчужуються Платоном від предметного світу, а і відриваються від самого людського мислення і перетворюються на самостійний суб'єкт, який починає диктувати свою волю (стає сутністю) предметному світу.

У філософській концепції Аристотеля відчуження постає як протиставлення матерії і форми. Причому остання набуває статусу всезагальності лише в тій мірі, в якій відчужується (очищується) від матеріальності. У соціальному плані таке відчуження призводить до втрати особистістю своїх прав і свобод поза межами громадянства. Основною рисою людини стає її полісність. Традиція

протиставлення матерії і форми (тілесності і духовності) не лише зберігається, а стає домінуючою протягом всього Середньовіччя і лише в пантеїстичній філософії Відродження та Нового часу знаходить деяке компромісне рішення.

У Новий час на передній план виступає соціальний аспект проблеми відчуження. Популярна в цей час концепція соціального договору більшою (Т. Гоббс) чи меншою (Дж. Локк) мірою обґрунтовує відчуження природних прав і свобод людини. У подальшому в німецькій класичній філософії проблема відчуження ставиться в повній формі і розглядається як на рівні одиничного, так і на рівні всезагального (як відчуження одиничних форм буття всезагального).

У марксизмі відчуження розглядається як природне – виділення людини з природи, так і соціальне – відчуження від людини продукту та процесу праці і відчуження від людини її людської сутності та перетворення її на товар.

Така тенденція аналізу цієї проблеми зберігається і в сучасній філософії.

УДК 316.323:141.7

В.М. Овчаренко
V.M. Ovcharenko

ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ ГЛОБАЛІСТИКИ ЯК НОВОЇ НАУКИ

PHILOSOPHICAL PROBLEMS OF NEW SCIENCE GLOBALISTICS

Глобалістика – різнобічне вчення про тенденції й направленості розвитку сучасного світу, яке стосується всіх сфер життя суспільства, усіх сторін розвитку сучасної цивілізації, яка примушує переосмислити зміст взаємовідносин Сходу і Заходу, держав-лідерів і держав третього світу. Незважаючи на різноманіття моделей суспільно-політичного устрою різних країн, їхні культурні традиції й життєвий устрій,

усі вони виявляються включеними сьогодні в процес у стратегічному плані незворотніх перетворень, які чекають негайного свого осмислення. Увесь світ прийшов у рух, народи всіх континентів відчувають на собі вплив нових глобальних цивілізаційних процесів, що відбуваються настільки ж стихійно, наскільки й закономірно. Тому глобалістика представляє проблеми радикальної перебудови світу, різні

погляди й оцінки змін, що відбуваються в ньому. Філософські проблеми глобалістики пов'язані, в першу чергу, зі зміною місця і ролі людини в сучасній державі, а, потім – зі зміною місця самої держави в сучасному світі. Філософія допомагає нам виявити певні закономірності та зрозуміти ту безліч змін, що відбуваються в сучасному світі. Для того щоб зрозуміти ці процеси, недостатньо констатації того, що відбувається, важливо проаналізувати співвідношення між собою синхронічного і діахронічного процесів. Тільки широка історична перспектива і включення досвіду новітньої історії у єдиний історичний процес дають змогу виявити закономірний характер у кристалізації нової моделі світу. Процес глобалізації швидкоплинний і закономірний. Він впливає з цивілізаційної моделі, яка склалася в західних державах, і яка, незважаючи на наявність зворотніх зон розвитку, продовжує утверджувати свою

привабливість, зміцнювати свою перевагу. До зворотніх зон слід віднести деякі закриті і маргінальні державні утворення, поширення міжнародного тероризму, міжнародні антиглобалістські рухи, екологічні та гуманітарні катастрофи.

Виявлення закономірних рис так званої «вестернізації», про яку писав ще в першій половині минулого століття англійський філософ історії Арнольд Джозеф Тойнбі, потрібне як основа розуміння підвалин сучасного процесу модернізації всіх країн світу. Модернізація окремих країн пов'язана з вибудовуванням єдиного економічного простору, розбудовою й розвитком принципів ліберальної демократії з її глобальними наслідками для всієї світової співдружності. Глобалізм означає усунення кордонів, вільне переміщення капіталу, технологій, можливість реалізації творчого потенціалу як суспільства, так і окремої особистості.